

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
Staré grunty 52, 842 44 Bratislava 4

Metodický materiál k integrácii

Bratislava 2004

ÚVOD

**„Pomôž mi, aby som to dokázal urobiť sám.“
M. Montessori**

Zásadné zmeny v rozvoji školstva v Slovenskej republike po roku 1989 sprevádzané zmenami v školskej legislatíve umožnili dôkladnejšie zohľadňovať individuálne potreby, schopnosti a záujmy detí. V oblasti vzdelávania žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) je najvýznamnejšou zmenou legislatívne zakotvená možnosť jeho individuálnej alebo kolektívnej integrácie do materských škôl, základných škôl a stredných škôl bežného typu.

Školská trieda je prvým prostredím mimo rodiny, v ktorom žiak prežíva určité obdobie svojho života. Škola a učitelia by mali vytvoriť takú atmosféru triedy, ktorá by pozitívne ovplyvnila úroveň sociálnej integrácie žiaka so ŠVVP. Žiak so ŠVVP je poškodzovaný, ak mu škola nemôže alebo nedokáže zabezpečiť špeciálne kompenzačné a špeciálne učebné pomôcky, vytvoriť mu materiálne prostredie pre jeho úspešnú prácu. Tým môže dochádzať k zhoršovaniu jeho telesného vývinu a zdravotného stavu.

Rovnako je žiak poškodzovaný, ak učiteľ nepozná a nerealizuje potrebnú špeciálnopedagogickú starostlivosť. Spôsobí mu tým obmedzenie rozvoja schopnosti kompenzovať orgánové a funkčné nedostatky spôsobené jeho postihnutím.

Vždy je potrebné zvážiť pred rozhodnutím o integrácii žiaka so ŠVVP, či sú vytvorené všetky podmienky potrebné pre jeho úspešnú integráciu, ďalšiu rehabilitačnú starostlivosť a jeho osobnostný rozvoj.

Ak škola tieto podmienky nemá, alebo ich dokázateľne nie je možné zabezpečiť, rodič koná proti právam dieťaťa, ak aj napriek tejto skutočnosti trvá na jeho prijatí do bežného typu školy, školského zariadenia. Nesplnenie podmienok môže znamenať neúspech snaženia o integráciu žiaka so ŠVVP a môže mať negatívne následky pre celý jeho ďalší život.

1. ZÁKLADNÉ POJMY

Valné zhromaždenie OSN v Deklarácii práv zdravotne postihnutých osôb definuje osobu so zdravotným postihnutím ako „ktorúkoľvek osobu, ktorá si nie je schopná zaistiť, úplne alebo čiastočne, potreby bežného spoločenského života v dôsledku vrodeného či získaného nedostatku fyzických alebo duševných schopností.“ Osoby so zdravotným postihnutím majú okrem iných práv „právo na lekárske, psychologické a funkčné ošetrovanie, vrátane protetických a ortopedických pomôcok, na liečebnú a sociálnu rehabilitáciu, vzdelanie, pracovnú rehabilitáciu, poradenstvo, pomoc pri pracovnom umiestnení a ďalšie služby, ktoré im umožnia maximálne rozvinúť ich schopnosti a zručnosti a urýchlia proces ich začlenenia alebo návratu do spoločnosti.“ **(Informatívno-metodický materiál k integrácii žiakov so špeciálnopedagogickými potrebami do základných škôl, schválený MŠ SR dňa 26. 08. 1999 č. 1437/1999 - 4 s účinnosťou od 01. 09. 1999.)**

Štáty – zmluvné strany uznávajú právo postihnutého dieťaťa na osobitnú starostlivosť; musia podľa svojich možností podnecovať a zabezpečovať rozširovanie pomoci takémuto dieťaťu, ako aj tým, ktorí sú zodpovední za starostlivosť oň, ak je o takúto pomoc požiadané a je primeraná podmienkam dieťaťa i pomerom rodičov alebo iných, ktorí sa o dieťa starajú. **(Čl. 23 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa prijatého a otvoreného na podpis, ratifikáciu a pristúpenie rezolúciou Valného zhromaždenia z 20. novembra 1989 s nadobudnutím platnosti 02. septembra 1990.)**

Uznávajúc osobitné potreby postihnutého dieťaťa, musí byť pomoc, zvýšená podľa odseku 2, poskytovaná bezplatne, pokiaľ je to možné, s prihliadnutím na finančné zdroje rodičov alebo iných, ktorí sa oň starajú; musí byť určená na to, aby postihnutému dieťaťu zabezpečila účinný prístup, ako aj získanie vzdelania, prípravy, služieb zdravotníckej starostlivosti, rehabilitačných služieb, prípravy na povolanie a možnosti odpočinku v záujme dosiahnutia čo možno najplnšej sociálnej integrácie a individuálneho rozvoja vrátane kultúrneho a duchovného rozvoja dieťaťa **(Čl. 23 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa prijatého a otvoreného na podpis, ratifikáciu a pristúpenie rezolúciou Valného zhromaždenia z 20. novembra 1989 s nadobudnutím platnosti 02. septembra 1990).**

Zásada rovnakého zaobchádzania - práva ustanovené týmto zákonom sa zaručujú rovnako všetkým uchádzačom a žiakom v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania vo vzdelaní ustanovenou osobitným zákonom. V súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania sa zakazuje diskriminácia aj z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, zdravotného postihnutia, veku, majetku, rodu alebo iného postavenia **(Čl. XV § 4b ods. 1 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl, (školský zákon) v znení neskorších predpisov).**

Uchádzač alebo žiak, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté v dôsledku nedodržania zásady rovnakého zaobchádzania, môže sa domáhať podľa osobitného zákona právnej ochrany na súde **(§ 4b ods. 3 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).**

Základná škola alebo stredná škola nesmie uchádzača alebo žiaka postihovať alebo znevýhodňovať preto, že uplatňuje svoje práva podľa tohto zákona **(§ 4b ods. 4 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).**

Integrácia je edukácia všetkých detí v bežnej škole, pričom pomoc deťom so zdravotným postihnutím má zabezpečiť to, aby sa úspešne zapojili do podmienok bežného života. Edukácia v podmienkach integrácie by mala žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami poskytovať špeciálnymi formami a metódami stupeň edukácie zodpovedajúci ich individuálnym schopnostiam a predpokladom vo vzťahu k ich postihnutiu. Cieľom integrácie žiakov so

špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je dosiahnuť najvyšší možný stupeň socializácie, čiže zapojenie do pracovného pomeru a bežného života. Pre fungujúcu integráciu je nutné v škole zabezpečiť materiálno-technické, organizačné a personálne podmienky, špeciálne vzdelávacie podmienky so špeciálno-pedagogickou starostlivosťou, s rozsiahlou poradenskou službou žiakovi, škole a rodine. Úspešná integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je nemysliteľná bez tolerancie, pochopenia, pomoci ostatných žiakov a širokého okolia.

Práva a povinnosti účastníkov školskej integrácie sú uvedené v § 32c ods. 1 – 4 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Integrovaný žiak je žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý bol prijatý do ZŠ alebo SŠ na základe písomného vyjadrenia zariadenia špeciálnopedagogického poradenstva, po poradenským zariadením vykonaných diagnostických vyšetreniach. Žiak s vývinovými poruchami učenia alebo správania môže byť evidovaný a vykazovaný ako integrovaný aj na základe písomného vyjadrenia pedagogicko-psychologickej poradne (§ 32b ods. 1 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, t. j. žiakom s mentálnym, sluchovým, zrakovým alebo telesným postihnutím, žiakom so zdravotným oslabením a chorým, žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakom s autizmom, žiakom s vývinovými poruchami učenia alebo správania, žiakom s ťažkým mentálnym postihnutím umiestneným v domovoch sociálnych služieb, žiakom s poruchami psychického alebo sociálneho vývinu sa poskytuje vzdelanie zodpovedajúce ich individuálnym schopnostiam špeciálnymi formami a metódami zodpovedajúcimi ich postihnutiu (§ 3 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Neintegrovaným žiakom so ŠVVP: v špeciálnych školách sa zabezpečuje vzdelávanie žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorým ich postihnutie nedovoľuje vzdelávať sa v ostatných školách podľa tohto zákona. Vykonáva sa špeciálnymi formami a metódami s možnosťou využitia kompenzačných pomôcok s cieľom začleniť žiakov do pracovného procesu a života spoločnosti (§ 28 ods. 1 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Školský špeciálny pedagóg (ŠŠP) môže byť v pracovnom pomere s poradenským zariadením alebo so školou. V jednej škole môže byť aj viac školských špeciálnych pedagógov (§ 8 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach). ŠŠP sa priamo podieľa na výchove a vzdelávaní zdravotne postihnutého žiaka v bežnej škole, vypracováva individuálne výchovno-vzdelávacie plány, v procese vyučovania poskytuje žiakovi individuálne špeciálno-pedagogické, terapeutické a rehabilitačné služby. Poskytuje konzultácie, rady a informácie ostatným odborným zamestnancom školy ako aj rodičom dieťaťa. Podľa potreby spolupracuje s ostatnými poradenskými inštitúciami, predovšetkým so špeciálnopedagogickou poradňou, pedagogicko-psychologickou poradňou, detským integračným centrom, školským psychológom a výchovným poradcom (**Úloha školského špeciálneho pedagóga v základnej škole, informatívno-metodický materiál schválený MŠ SR dňa 10. 09. 1999 pod číslom 260/1999-44 s účinnosťou od 01. 09. 1999**).

V školách, ktoré integrovanou formou vzdelávajú žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vytvárať pracovné miesta školských špeciálnych pedagógov (časť 2. Školy a školské zariadenia, 2.1. Všeobecné pokyny, ods. 7 POP 2004/2005).

Školská integrácia je výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (§ 3 ods. 2) v triedach škôl podľa tohto zákona okrem tried v špeciálnych školách (§ 32a ods. 1 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Špeciálne triedy v materskej škole (MŠ): Špeciálnu triedu v materskej škole alebo triedu v špeciálnej materskej škole možno vytvoriť pri počte najmenej šesť detí, pričom v týchto triedach môže byť najviac osem detí. Do špeciálnej triedy materskej školy alebo špeciálnej materskej školy sa prijímajú deti, ktoré vzhľadom na ich zdravotné postihnutie nemožno vychovávať spolu so zdravými deťmi (§ 6 ods. 6 a § 9 ods. 1 vyhlášky MŠaV SR č. 353/1994 Z. z. o predškolských zariadeniach v znení neskorších predpisov).

Špeciálne triedy v základnej škole (ZŠ): Do školy možno zapísať aj žiakov so zrakovým, sluchovým a telesným postihnutím alebo žiakov s chybami reči. Pri školách možno zriaďovať špeciálne triedy pre žiakov so špecifickými vývinovými chybami učenia a správania, pre žiakov so zrakovým, sluchovým, mentálnym a telesným postihnutím alebo žiakov s chybami reči (§ 3a ods. 1, 2 vyhlášky MŠ SSR č. 143/1984 Zb. o základnej škole v znení neskorších predpisov). Prijímanie žiakov, počty žiakov v triede a organizáciu výchovno-vzdelávacej činnosti upravuje od 01. 01. 2004 § 5 ods. 3 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a vyhláška MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov. S účinnosťou od 1. januára 2004 sa ruší Usmernenie MŠ SR k zaradovaniu a preradovaniu žiakov do špeciálnych škôl č. 633/2002 – 44 zo dňa 28. októbra 2002. (Podľa § 6 ods. 8 písm. h) bod 8 zákona 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), návrhy na zriadenie tried pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a deti a žiakov s mimoriadnym nadaním a talentom predkladá obec obecnej školskej rade na vyjadrenie.)

Špeciálne triedy v strednej škole (SŠ): Vo vybraných SŠ možno zriaďovať špeciálne triedy pre žiakov so zrakovým, sluchovým a telesným postihnutím. Prijímanie žiakov, počty žiakov v triede a organizácia výchovno-vzdelávacej činnosti sa riadi § 5 ods. 4 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákonom č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov, podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, vyhláškou MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov a § 4 ods. 8 vyhlášky MŠMŠ SR č. 80/1991 Zb. o stredných školách v znení neskorších predpisov.

Pre integrované vzdelávanie v špeciálnych triedach v základných školách a v stredných školách platia rovnaké predpisy a pravidlá ako pre výchovu a vzdelávanie v špeciálnych školách príslušného typu (§ 32b ods. 8 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Žiak so ŠVVP nie je evidovaný ako integrovaný, ak po psychologickej, špeciálnopedagogickej diagnostike, priebežnej poradenskej starostlivosti, individuálnom prístupe a primeranom postupe pri hodnotení a klasifikácii nie je žiakovi vypracovaný individuálny vzdelávací program.

Príklad: žiak so zdravotným postihnutím – s telesným postihnutím, ktorý nie je integrovaný, vzdeláva sa v ZŠ alebo SŠ, môže byť oslobodený od vyučovania telesnej výchovy (§ 2a ods. 1 vyhlášky MŠ SSR č. 143/1984 Zb. o základnej škole v znení neskorších predpisov), ale v ostatných predmetoch sa vzdeláva podľa platných učebných plánov a učebných osnov bežnej základnej školy.

Súčasťou povinnej dokumentácie individuálne integrovaného žiaka je individuálny výchovno-vzdelávací program žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom alebo zariadením špeciálnopedagogického poradenstva vypracuje a priebežne dopĺňa triedny učiteľ (§ 32b ods. 4 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje základné informácie o žiakovi, o osobitostiach vplyvu jeho diagnózy a prognózy na výchovno-vzdelávací proces, o požiadavkách na úpravy prostredia triedy, učebných postupov, organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu, učebných plánov a učebných osnov, zabezpečení kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok a personálnej pomoci (§ 32b ods. 5 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Odporúčaná štruktúra individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu (IVP) žiaka so ŠVVP:

1. Súčasný zdravotný stav, druh a stupeň postihnutia, výchovno-vzdelanostná úroveň žiaka a charakteristika osobnostných predpokladov učiť sa.
2. Učebný plán a učebné osnovy, resp. ich modifikácia, podľa ktorej sa bude postupovať pri výchove a vyučovaní žiaka. Odporúčaná zvýšená časová dotácia niektorých predmetov, zaradenie špeciálnych vyučovacích predmetov do vyučovania na kompenzáciu postihnutia, napr. predmet rozvoj komunikačných zručností.
3. Špeciálne učebné a technické pomôcky, modifikácia učebných materiálov, ktoré treba zabezpečiť pre výchovu a vyučovanie žiaka.
4. Charakteristika a popis špeciálnopedagogického servisu.
5. Dlhodobé a krátkodobé ciele výchovno-vzdelávacieho procesu, spôsob hodnotenia a klasifikácie učebných výsledkov žiaka.
6. Priebežné hodnotenie individuálnych vzdelávacích plánov jednotlivých vyučovacích predmetov, ktoré boli doporučené na vypracovanie pre žiaka so ŠVVP v individuálnom výchovno-vzdelávacom programe (**Úloha školského špeciálneho pedagóga v základnej škole, Informatívno-metodický materiál schválený MŠ SR dňa 10. 09. 1999 č. 260/1999-44 s účinnosťou od 01. 09. 1999**).

2. VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ SO ŠVVP V ŠPECIÁLNEJ TRIEDE MATERSKEJ ŠKOLY A FORMOU INDIVIDUÁLNEJ INTEGRÁCIE

Podmienky výchovy a vzdelávania

Personálne podmienky:

- Špeciálnu triedu v MŠ možno zriadiť, ak sú vytvorené podmienky: dôkladná diagnostika detí prostredníctvom pedagogicko-psychologickej poradne alebo špeciálno-pedagogickej poradne, odborná a pedagogická spôsobilosť učiteľov, rozhodnutie o prijatí dieťaťa, materiálne a priestorové zabezpečenie. Návrhy na zriadenie tried pre deti a žiakov so ŠVVP a deti a žiakov s mimoriadnym nadaním a talentom predkladá obec na vyjadrenie obecnej školskej rade (§ 6 ods. 8 písm. h) bod 8 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).
- Špeciálnu triedu v MŠ možno zriadiť len po splnení podmienky odbornej a pedagogickej spôsobilosti učiteľa (časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 17 POP 1995/1996). Požiadavky pedagogickej a odbornej spôsobilosti v špeciálnych triedach materských škôl, základných škôl, stredných škôl a školských zariadení sú rovnaké ako u učiteľov špeciálnych škôl a školských zariadení (ods. 5 § 4 vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických pracovníkov v znení neskorších predpisov).

Priestorové podmienky:

- Debarierizačné úpravy v školách pre deti so ŠVVP (s telesným, sluchovým, zrakovým postihnutím) realizujú ich zriaďovatelia od 01. 01. 1999 do roku 2009 na základe uznesenia vlády SR č. 799 zo dňa 04. 11. 1997 v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 192/1994 Z. z. o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu (časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 1.2. Všeobecné pokyny, ods. 8 POP 1999/2000).

Materiálno-technické podmienky:

- Požiadavku k vybaveniu kompenzačnými pomôckami pre integrované deti možno uplatniť u zriaďovateľa (časť Všeobecné informácie a pokyny, ods. 15 POP 2000/2001), obec vytvára podmienky na zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom (§ 6 ods. 3 zákona NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Riadenie

- Do špeciálnej triedy sa prijímajú deti, ktoré vzhľadom na ich zdravotné postihnutie nemožno vychovávať spolu so zdravými deťmi (§ 9 ods. 1 vyhlášky MŠ a V SR č. 353/1994 Z. z. o predškolských zariadeniach v znení vyhlášky MŠ SR č. 81/1997 Z. z.), deti s viacerými chybami sa prijímajú do špeciálnej triedy podľa primárneho postihnutia (§ 5 ods. 6 vyhlášky MŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov).
- Do MŠ sa odporúča prijímať deti s telesným a zmyslovým postihnutím len vtedy, ak sú na to vytvorené podmienky uvedené na integrovanú výchovu a vzdelávanie (časť I. Všeobecné informácie a pokyny, ods. 8 POP 1994/1995).

Odborné a pedagogické riadenie (vedenie, rozhodovanie):

- O prijatí dieťaťa do materskej školy rozhoduje riaditeľ v súlade s § 5 ods. 6 písm. a) citovaného zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Na rozhodovanie riaditeľa MŠ zriadenej podľa § 6 ods. 2 citovaného zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve sa

nevzťahuje všeobecne záväzný právny predpis o správnom konaní (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní – správny poriadok, v znení neskorších predpisov). O prijatí detí do MŠ zriadenej v súlade s § 10 ods. 5 písm. a) rozhoduje v 1. stupni riaditeľ. Na jeho rozhodovanie sa vzťahuje všeobecne záväzný právny predpis o správnom konaní (**zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov**).

- **Psychologické vyšetrenie** dieťaťa nemožno vykonať bez písomného súhlasu jeho zákonného zástupcu, ak zákon neustanovuje inak (**§ 9 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach**). Ak je ohrozené duševné zdravie dieťaťa, možno mu poskytnúť pomoc. O poskytnutí pomoci a o vykonaní psychologického vyšetrenia sa bezodkladne informuje zákonný zástupca dieťaťa, a ak je to v záujme dieťaťa, aj príslušný orgán starostlivosti o rodinu (**§ 9 ods. 2 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach; časť I. Školské zariadenia, Poradenské zariadenia, písm. d) POP 1994/95**). Školy a školské zariadenia majú právo získavať a spracúvať osobné údaje (zákon NR SR č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov) o deťoch a žiakoch týkajúce sa mentálnej identity vrátane výsledkov pedagogicko-psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky (**§ 29 ods. 7 písm. c) zákona NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**).
- Osoby, ktoré pri plnení svojich pracovných povinností prichádzajú do styku s osobnými údajmi podľa ods. 7, majú povinnosť mlčanlivosti, a to aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu, § 18 zákona NR SR č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov (**§ 29 ods. 8 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**).
- Vo výchovno-vzdelávacom procese individuálne integrovaných detí sa odporúča spolupracovať s poradenským zariadením (**časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 1.4 Informácie k usmerneniu výchovno-vzdelávacích aktivít školy, 2.1 Materské školy ods. 4 POP 2000/2001**).
- Vo vzdelávaní detí so zdravotným postihnutím v MŠ sa odporúča využívať poradenské služby (**časť 1. Všeobecné informácie a pokyny 2.1 Materské školy, ods. 5 POP 2000/2001**).
- Pri integrovanej výchove a vzdelávaní detí so ŠVVP sa školským zariadeniam odporúča spolupracovať s poradenskými zariadeniami (**časť 2. Školy a školské zariadenia, 2.1 Materské školy, ods. 8 POP 2002/2003**).
- V spolupráci s poradenskými zariadeniami vytvoriť podmienky pre včasnú diagnostiku špecifických vývinových porúch učenia alebo správania detí predškolského veku (**časť 2.5. Školské zariadenia, 2.5.1.1. Materské školy, ods. 4 POP 2004/2005**).
- V intenciách Programu na zdokonalenie systému raného poradenstva rodičom detí so zdravotným postihnutím, detí s viacnásobným postihnutím (hluchoslepé, kombinované postihnutie s mentálnym, telesným a iným postihnutím) a pervazívnymi poruchami, vrátane súčinnosti praktických lekárov pre deti a dorast so zariadeniami špeciálnopedagogického poradenstva odporúčame v spolupráci so zriaďovateľom organizovať špeciálne výcvikové kurzy a školenia v oblasti poradenstva zamerané na aktívnu účasť rodičov v procese komplexnej starostlivosti poskytovanej deťom so zdravotným postihnutím raného veku (**časť 2.5.3.2. Zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva, ods. 5 POP 2004/2005**).
- Pre účely včasnej korekcie chýb a porúch reči u detí s narušenou komunikačnou schopnosťou v predškolskom veku odporúčame využívať služby špeciálneho pedagóga logopéda. (§ 12 ods. 6 vyhlášky MŠV SR č. 353/1994 Z. z. o predškolských zariadeniach v znení vyhlášky č. 81/1997 Z. z.) (**časť 2.5. Školské zariadenia, 2.5.1.1. Materské školy, ods. 6 POP 2004/2005**).

- V MŠ možno vychovávať spolu so zdravými deťmi deti s ľahkým mentálnym, zmyslovým alebo telesným postihnutím, deti s narušenou komunikačnou schopnosťou a deti s poruchami správania. Do triedy možno prijať medzi zdravé deti najviac päť detí s postihnutím, pričom sa po prijatí najvyšší počet prijatých detí zníži podľa závažnosti postihnutia o dve až štyri deti. Zníženie počtu detí určí po vyjadrení špeciálneho pedagóga, psychológa a praktického lekára pre deti a dorast riaditeľ MŠ po prerokovaní so zriaďovateľom (§ 6 ods. 5 citovanej vyhlášky č. 353/1994 Z. z.).

Počet detí v špeciálnej triede MŠ:

- Špeciálnu triedu v MŠ alebo triedu v špeciálnej MŠ možno vytvoriť pri počte najmenej šesť detí, pričom v týchto triedach môže byť najviac osem detí (§ 6 ods. 6 citovanej vyhlášky č. 353/1994 Z. z.). V triede predškolského zariadenia pri zdravotníckom zariadení s ležiacimi a ťažko telesne postihnutými deťmi je najviac osem detí, s chodiacimi deťmi môže byť najviac 15 detí.
- Ak je zvýšený záujem rodičov o umiestnenie detí v predškolskom zariadení a ak to dovoľuje kapacita triedy určená orgánom štátnej správy na úseku zdravotníctva, riaditeľ môže do triedy zaradiť o dve deti viac ako je uvedené vyššie (§ 6 ods. 8 citovanej vyhlášky č. 353/1994 Z. z.).

Základné pedagogické dokumenty:

- Pre špeciálne materské školy sa používa **Program výchovnej práce pre osobitné materské školy a Program pre deti so sluchovým a zrakovým postihnutím a Program výchovy a vzdelávania detí s autizmom v materskej škole**, schválený MŠ SR rozhodnutím č. 124/2003-095 dňa 10. 09. 2003 s platnosťou od 01. 10. 2003, ktorý sa používa aj pri individuálnej integrácii detí postihnutých autizmom (časť 2.5. Školské zariadenia, 2.5.1.1. Materské školy, ods. 9 POP 2004/2005). Pre integrované vychovávané deti prijaté v bežných triedach MŠ sa uplatňuje **Program výchovy a vzdelávania detí v materských školách** so zohľadnením špeciálnych potrieb detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Za individuálne integrované dieťa so ŠVVP – evidované - považujeme, ak:

- je evidované v špeciálno-pedagogickej poradni alebo detském integračnom centre, dieťa so špecifickými vývinovými poruchami správania môže evidovať aj pedagogicko-psychologická poradňa, ak mu zabezpečuje ďalšie špeciálno-pedagogické služby,
- má vyplnený Návrh na zaradenie – preradenie dieťaťa do materskej školy a špeciálnej materskej školy (ŠEVT 49 282 0) s podrobnou špeciálno-pedagogickou, psychologickou a lekárskou diagnostikou, ku ktorému je priložené odporúčanie zariadenia špeciálno-pedagogického poradenského k individuálnej integrácii,
- v odporúčaní k individuálnej integrácii dieťaťa poradenské zariadenie uvedie: zdôvodnenie návrhu na individuálnu integráciu, adresu zariadenia, ktoré integrované dieťa eviduje a poskytuje mu služby, najbližší termín prehodnotenia odporúčania,
- má v spolupráci so špeciálnym pedagógom príslušného poradenského zariadenia alebo so školským špeciálnym pedagógom vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program, podľa ktorého postupuje.
- Pri evidencii integrovaných detí umiestnených v materských školách sa postupuje obdobne ako je uvedené vyššie (zákon NR SR č. 279/193 Z. z. o školských zariadeniach v znení neskorších predpisov, vyhláška MŠV SR č. 353/1994 Z. z. o predškolských zariadeniach v znení neskorších predpisov), a je potrebné akceptovať usmernenie o evidencii individuálne integrovaných deťoch so ŠVVP (časť 1.5 Informácie k usmerneniu výchovno-vzdelávacích aktivít škôl a školských zariadení, ods. 25 Pedagogicko-organizačných pokynov pre školy a školské zariadenia a orgány verejnej správy v školstve na školský rok (POP) 2002/2003).
- Zariadenia špeciálnopedagogického poradenstva nielen evidujú individuálne integrované deti, ale im poskytujú aj špeciálnopedagogické služby a starostlivosť - uvedené aj vo vzorovom

štatúte poradne (časť 2. Školy a školské zariadenia, 2.5 Školské zariadenia, 2.5.3.2 Zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva, ods. 3 a 4 POP 2002/2003; bod. 1 až 9 Usmernenia k evidencii individuálne integrovaných detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do tried materských škôl, základných škôl a stredných škôl, schválené MŠ SR 21. 06. 2001 č. 370/2001-44; § 32b zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

- Dokumentáciu dieťaťa tvorí: návrh na zaradenie alebo preradenie dieťaťa do MŠ alebo špeciálnej MŠ, zápisnica o prerokovaní návrhu na rozhodnutie o zaradení dieťaťa do MŠ, rozhodnutie o prijatí dieťaťa do MŠ, osobný list dieťaťa so špeciálnopedagogickými potrebami (§ 15 ods. 4 vyhlášky MŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov).

Poznámka: názvy tlačív dokumentácie budú upravené v súvislosti so zmenami v školskej legislatíve.

- Školy a školské zariadenia si môžu objednať d'alsie vzdelavanie o integrácii detí so ŠVVP v metodicko-pedagogických centrách alebo vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave (časť 1.5 Informácie k usmerneniu k výchovno-vzdelávacích aktivít škôl a školských zariadení, ods. 29 POP 2002/2003).

3. INDIVIDUÁLNA INTEGRÁCIA ŽIAKOV SO ŠVVP V ZÁKLADNEJ ŠKOLE, VÝCHOVA A VZDELÁVANIE ŽIAKOV SO ŠVVP V ŠPECIÁLNYCH TRIEDACH ZŠ

Podmienky výchovy a vzdelávania

Personálne podmienky:

- V podmienkach ZŠ sa za splnenie podmienky odbornej a pedagogickej spôsobilosti v špeciálnych triedach považuje úplné vysokoškolské vzdelanie požadovaného smeru doplnené o rozširujúce štúdium špeciálnej pedagogiky (**časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 17 POP 1995/1996**).
- Požiadavky pedagogickej a odbornej spôsobilosti v špeciálnych triedach materských škôl, základných škôl, stredných škôl a školských zariadení sú rovnaké ako u učiteľov špeciálnych škôl a školských zariadení (**ods. 5 § 4 vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických pracovníkov v znení neskorších predpisov**).
- V nadväznosti na ustanovenie **§ 3a ods. 1 vyhlášky č. 143/1984 Zb. o základnej škole v znení neskorších predpisov** možno do triedy zapísať žiakov s postihnutím. Zaradenie žiaka s postihnutím si vyžadovalo zvýšenie počtu učiteľov na triedu o 0,05 úväzku učiteľa v zmysle výnosu MŠ SR č. 293/2002-9 zo 6. marca 2002 (**časť 2. Školy a školské zariadenia, 2.2 Základné školy, 2.2.1 Všeobecné pokyny, ods. 3 POP 2002/2003**), výnos 293/02 - 9 bol zrušený § 10 ods. 2 zákona NR SR č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení. Podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre základné školy, stredné školy, strediská praktického vyučovania, základné umelecké školy a školské zariadenia ustanovuje nariadenie vlády SR č. 2/2004 zo 17. decembra 2003.
- Zriaďovateľ oznámi príslušnému krajskému školskému úradu, ak nastane v priebehu kalendárneho roka zmena počtu žiakov v školách u niektorého zriaďovateľa presahujúca 5 % oproti stavu, z ktorého bol určený objem finančných prostriedkov pre zriaďovateľa na kalendárny rok. V ozname uvedie, k akému dátumu zmena nastala a o aký rozsah zmeny počtu žiakov ide. V prípade prírastku žiakov krajský úrad poskytne zriaďovateľovi potrebné finančné prostriedky na obdobie, v ktorom zriaďovateľ zvýšený počet žiakov vykazuje (**§ 11 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 2/2004, ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre ZŠ, SŠ, strediská praktického vyučovania, ZUŠ a školské zariadenia**).
- V školách, ktoré integrovanou formou vzdelávajú žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vytvárať pracovné miesta školských špeciálnych pedagógov (**časť 2.1, ods. 7 POP 2004/2005**).
V záujme optimalizácie psychického vývinu žiakov špeciálnych škôl vytvoriť na všetkých špeciálnych školách miesto školského psychológa (**časť 2.4.1, ods. 5 POP 2004/2005**).
- V ZŠ, ktoré majú vytvorené pracovné miesto školského špeciálneho pedagóga, je potrebné, aby hlavnú časť svojej priamej vyučovacej činnosti venoval žiakom prvých ročníkov a žiakom 1. stupňa s príznakmi špecifických vývinových porúch učenia alebo správania (**časť 2. 2. 2. Prvý stupeň ZŠ, bod 9 POP 2003/2004**).
- V triedach 5. – 9. ročníka ZŠ, kde sú integrovaní žiaci s postihnutím, sa odporúča slovné hodnotenie podľa článku 17, bod 5 Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov ZŠ, MŠ SR č. 2489/1994-211, riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou rozhoduje o slovnom hodnotení nielen vo vymenovaných predmetoch, ale u žiakov so ŠVVP aj v predmete, v ktorom nie je možné výkon objektívne hodnotiť na základe ich postihnutia. Vzhľadom na pretrvávajúce problémy pri postupe žiaka na SŠ, je na II. stupni ZŠ zatiaľ

výhodnejším riešením prispôbiť požiadavky na žiaka, ktoré sú zapracované v jeho IVP, a jeho výkon hodnotiť známkou primerane k stanoveným požiadavkám, t. j. aj k jeho postihnutiu, čl. 14, ods. 1 Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu, MŠ SR č. 2489/1994-211 (časť 2.2.3 Druhý stupeň ZŠ, bod 5 POP 2003/2004).

Podmienky integrácie

Riaditeľ školy v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom alebo zariadením špeciálnopedagogického poradenstva pred prijatím žiaka vytvorí podmienky na integrované vzdelávanie žiaka, úpravu triedy a školy, vybavenie kompenzačnými pomôckami, prípadne ďalšie požiadavky na zabezpečenie požadovanej úrovne integrovanej výchovy a vzdelávania žiaka (§ 32b ods. 3 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl, školský zákon v znení neskorších predpisov)

Priestorové podmienky:

- Debarierizačné úpravy v školách pre žiakov so ŠVVP (s telesným, sluchovým, zrakovým postihnutím) realizujú ich zriaďovatelia od 01. 01. 1999 do roku 2009 na základe uznesenia vlády SR č. 799 zo dňa 04. 11. 1997 v súlade s vyhláškou MŽP SR č. 192/1994 o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu (časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 1.2. Všeobecné pokyny, ods. 8 POP 1999/2000).

Materiálno-technické podmienky:

- Požiadavku k vybaveniu kompenzačnými pomôckami pre integrovaných žiakov možno uplatniť u zriaďovateľa (časť Všeobecné informácie a pokyny, ods. 15 POP 2000/2001).
- Na zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov so ŠVVP v školách a v školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom, podmienky vytvára obec. (§ 6 ods. 3 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).
- Pri zabezpečení špeciálnych učebných a kompenzačných pomôcok pre individuálne integrovaných zdravotne postihnutých žiakov v súlade s § 4 písm. f) vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach je možné spolupracovať so zariadeniami špeciálnopedagogického poradenstva zameranými na ten typ postihnutia, ktorý sa vyskytuje u žiaka (časť 2.2.2. Prvý stupeň ZŠ, ods. 5 POP 2004/2005).
- **Podmienky na vytvorenie špeciálnej triedy:**
 - materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu žiakov so ŠVVP (výchovno-vzdelávacie programy žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základnej škole, schválené MŠ SR rozhodnutím č. 317/97-153 zo dňa 04. 09. 1997 s platnosťou od 01. 09. 1997),
 - kvalifikovaný špeciálny pedagóg,
 - návrhy na zriadenie tried pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami predkladá obec na vyjadrenie obecnej školskej rade (§ 6 ods. 8 písm. h) bod 8 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).
- Špeciálnu triedu v ZŠ možno zriadiť, ak sú vytvorené podmienky: dôkladná špeciálnopedagogická a psychologická diagnostika žiakov (písomné vyjadrenie zariadenia špeciálnopedagogického poradenstva, v prípade žiakov s vývinovými poruchami učenia alebo správania môže byť aj písomné vyjadrenie pedagogicko-psychologickej poradne), odborná a pedagogická spôsobilosť učiteľov, rozhodnutie o zaradení dieťaťa, materiálne a priestorové zabezpečenie. Zriadiť špeciálnu triedu sa odporúča po prerokovaní s oddelením špeciálnej výchovy a vzdelávania MŠ SR, zriaďovateľom a o jej zriadení informovať príslušné poradenské zariadenie (§ 32b zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl, školský zákon v znení neskorších predpisov; časť Školy a školské zariadenia, Všeobecné in-

formácie a pokyny, ods. 2 POP 1992/93; časť I. Všeobecné informácie a pokyny ods. 9, POP 1994/1995; časť Všeobecné pokyny a informácie ods. 17 POP 1995/1996).

Psychohygienické podmienky:

- V špeciálnych triedach v ZŠ, kde sú žiaci s mentálnym postihnutím, je vhodné prispôbiť rozvrh hodín tak, aby sa žiaci príbuzných ročníkov mohli učiť spoločne so žiakmi ZŠ vo výchovných predmetoch, kde sú prítomní obaja učitelia (časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 17 POP 1996/1997).

Riadenie

Základná pedagogická dokumentácia:

- Pri vzdelávaní integrovaných žiakov v ZŠ sú podkladom odporúčaným na vypracovanie IVP Výchovno-vzdelávacie programy žiakov so ŠVVP v základnej škole, schválené MŠ SR rozhodnutím 317/97-153 zo dňa 04. 09. 1997 splatnosťou od 01. 09. 1997 (časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 11 POP 1998/1999; časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 2.2 Základné školy ods. 1 POP 2000/2001).
- Pre individuálne integrovaných žiakov so ŠVVP sa vypracovávajú individuálne výchovno-vzdelávacie programy, ktorých východiskom sú učebné plány a učebné osnovy bežnej ZŠ. Ich základom sú špeciálno-pedagogické potreby žiaka. Vypracovanie IVP je zákonná povinnosť. Plán sa vypracováva v spolupráci so špeciálnym pedagógom. V prípade žiaka s mentálnym postihnutím podkladom IVP sú učebné plány a učebné osnovy pre príslušný typ špeciálnej školy (§ 32b zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov; časť III., Informatívno-metodický materiál k integrácii žiakov so ŠVVP do základných škôl, schválený MŠ SR dňa 26. 08. 1999 pod číslom 1437/1999-4 s účinnosťou od 1. septembra 1999).
- IVP žiaka so ŠVVP sa na začiatku každého školského roku aktualizuje (v prípade zmien aj v priebehu školského roka), za jeho vedenie zodpovedá triedny učiteľ (časť V., Informatívno-metodický materiál k integrácii žiakov so ŠVVP do základných škôl, schválený MŠ SR dňa 26. 08. 1999 pod číslom 1437/1999-4 s účinnosťou od 1. septembra 1999).
- Individuálne integrovať žiaka s mentálnym postihnutím možno len vtedy, ak má vypracovaný IVP v rozsahu učebných osnov špeciálnej základnej školy v rámci jej vnútornej diferenciácie, ktorý sa realizuje pod dohľadom špeciálneho pedagóga (ods. 9 § 32b zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov; časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 22 POP 1995/1996).
- Obsah vzdelávania individuálne integrovaných žiakov s mentálnym postihnutím vychádza z učebných osnov pre špeciálnu základnú školu pre žiakov s mentálnym postihnutím (ods. 9 § 32b zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).
- Vo vzdelávaní žiakov so ŠVVP sa uplatňujú platné učebné plány a učebné osnovy podľa druhu postihnutia. Žiaci s mentálnym postihnutím sa vzdelávajú podľa platných učebných plánov a učebných osnov špeciálnej základnej školy (ods. 9 § 32b zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov; časť II., Informatívno-metodický materiál k integrácii žiakov so ŠVVP do základných škôl, schválený MŠ SR dňa 26. 08. 1999 pod číslom 1437/1999-4 s účinnosťou od 1. septembra 1999).
- V špeciálnych triedach s vývinovými chybami učenia v ZŠ sa na I. stupni vyučuje podľa učebného plánu pre deti s poruchami učenia, schváleného MŠV SR č. 320/1993 z 02. 03. 1993 s platnosťou od 01. 09. 1993 a na II. stupni ZŠ podľa učebného plánu pre 5. – 9. ročník ZŠ – špeciálne triedy, pre žiakov s vývinovými chybami učenia, schváleného MŠ SR č. 2780/98-4

z 21. 07. 1998 platné od 01. 09. 1998 (časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 2.2 Základné školy, ods. 5 POP 1999/2000).

- Úlohy školského špeciálneho pedagóga – podieľa sa na vypracúvaní individuálneho vzdelávacieho plánu vzdelávania dieťaťa a na jeho výchove a vzdelávaní, poskytuje individuálne špeciálnopedagogické, terapeutické a rehabilitačné služby, konzultácie, odborné poradenské služby a metodickú pomoc pedagógom, sprostredkúva informácie a styk s poradenskými zariadeniami § 8 ods. 1 - 5 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach; Informatívno-metodický materiál Úloha školského špeciálneho pedagóga v základnej škole schválený MŠ SR pod č. 260/1999-44; časť 1.5. Informácie k usmerneniu výchovno-vzdelávacích aktivít škôl a školských zariadení, ods. 27, ods. 28 POP 2002/2003.
- Obec poskytuje odbornú a poradenskú činnosť školám a školským zariadeniam, ktorých je zriaďovateľom (§ 6 ods. 8 písm. d) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).
- Krajský školský úrad poskytuje v oblasti organizácie výchovy a vzdelávania odbornú poradenskú činnosť obciam, samosprávnym krajom, zriaďovateľom cirkevných škôl a školských zariadení, zriaďovateľom súkromných škôl a školských zariadení a riaditeľom škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom (§ 11 ods. 4 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Zriaďovanie:

- Pre zabezpečenie integrovaného vzdelávania žiakov s vývinovými poruchami reči v ZŠ zriaďovať špeciálne triedy tak, aby bola zachovaná postupnosť ročníkov (časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 2.2 Základné školy ods. 2 POP 2000/2001; časť 1. Všeobecné pokyny a informácie, 2.2 Základné školy, 2.2.1 Všeobecné pokyny, ods. 11 POP 2001/2002).
- Ak vyhláška o špeciálnych školách neustanovuje inak, na špeciálne školy sa vzťahujú predpisy platné pre ZŠ a SŠ (§ 24 vyhlášky MŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov).
- Špeciálne triedy pre žiakov s mentálnym postihnutím v ZŠ sa nezriaďujú v obciach, kde je zriadená špeciálna základná škola. Pri prijímaní žiaka do špeciálnej triedy ZŠ platia tie isté pravidlá ako pri prijímaní žiaka do špeciálnej školy (časť 2. 4 Špeciálne školy, 2.4.1 Všeobecné pokyny, ods. 12 POP 2002/2003).

Odborné a pedagogické riadenie (vedenie, rozhodovanie):

- Deti/žiacov do špeciálnych škôl prijíma riaditeľ školy rozhodnutím. Riaditeľ špeciálnej základnej školy ako vecne príslušný správny orgán rozhoduje podľa § 5 ods. 3 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Na rozhodovanie sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia v škole, ktorá rozhodnutie vydala.
- Rozhodnutie o prijatí žiaka do základnej školy alebo strednej školy vydáva riaditeľ školy na základe písomnej žiadosti zákonných zástupcov, písomného vyjadrenia zariadenia špeciálnopedagogického poradenstva, po dôkladnom oboznámení sa s diagnózou a prognózou žiaka, po prerokovaní s pedagógmi, ktorí budú žiaka vzdelávať, po prerokovaní v pedagogickej rade školy a po zabezpečení nevyhnutných materiálno-technických a odborných-personálnych

podmienok (§ 32b ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl, školský zákon v znení neskorších predpisov).

- Riaditeľ školy zodpovedá a v spolupráci so školským špeciálnym pedagógom alebo zariadením špeciálnopedagogického poradenstva zabezpečuje, aby u integrovaných žiakov neprichádzalo k bezdôvodnému znižovaniu požiadaviek a aby nároky kladené na žiaka boli v súlade s jeho možnosťami (§ 32b ods. 6 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl, školský zákon v znení neskorších predpisov)
- Pre zdravotne postihnutých žiakov vzdelávaných v ZŠ sa odporúča využívať špeciálnopedagogické a poradenské služby zariadení špeciálnopedagogického poradenstva (časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 2.2. Základné školy, ods. 15 POP 1999/2000).

Počet žiakov v špeciálnej triede ZŠ:

- Triedu možno zriadiť pre najmenej štyroch žiakov (§ 2 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov). V triede ZŠ pre žiakov so sluchovým, zrakovým postihnutím, pre žiakov s chybami reči, pre nehovoriacich a pre žiakov s telesným postihnutím, v prípravnom ročníku a v 1. až 3. ročníku môže byť najviac 8 žiakov, v 4. až 9. ročníku môže byť najviac 10 žiakov (§ 6 ods. 1 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov). V triede špeciálnej základnej školy v 1. ročníku môže byť najviac 8 žiakov, v 2. až 5. ročníku môže byť najviac 10 žiakov, v 6. až 9. ročníku môže byť najviac 12 žiakov. Triedy špeciálnej základnej školy rôznych ročníkov majú počet žiakov ustanovený podľa najnižšieho ročníka, ktorý sa v triede vyučuje (§ 6 ods. 2 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov). V triede nižšieho stupňa špeciálnej základnej školy pre žiakov s mentálnym postihnutím so vzdelávacím variantom B môže byť najviac 8 žiakov, v triede stredného, vyššieho a pracovného stupňa môže byť najviac 10 žiakov. V triede pre žiakov s viacerými chybami môže byť najviac 6 žiakov (§ 6 ods. 3 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov). Pre žiakov s ťažkým mentálnym postihnutím, žiakov s autizmom a žiakov s viacerými chybami, ktorí sa nemôžu vzdelávať iným spôsobom, sa v špeciálnych školách zriaďujú triedy s individuálnym vzdelávacím programom. V triede môžu byť najviac šiesti žiaci (§ 5 ods. 6, § 6 ods. 7 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov). V triede žiakov so špecifickými vývinovými chybami učenia v ZŠ môže byť najviac 12 žiakov. V triede pre žiakov s vývinovými chybami správania v ZŠ môže byť najviac 10 žiakov (§ 6 ods. 6 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov).
- Po dovŕšení 6 roku veku každého dieťaťa sú rodičia povinní dostaviť sa na zápis dieťaťa do školy. Rodičia dieťaťa so ŠVVP môžu požiadať riaditeľa ZŠ o jeho prijatie (podľa § 5 ods. 3 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Evidencia individuálne integrovaných žiakov so ŠVVP v triedach základnej školy musí byť v súlade s **Usmernením k evidencii individuálne integrovaných detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do tried materských škôl, základných škôl a stredných škôl, schváleným MŠ SR 21. 06. 2001 č. 370/2001-44.**
- Zákonný zástupca žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má právo zvoliť, či bude toto dieťa vzdelávané v štandardnej triede ZŠ, v špeciálnej triede ZŠ, alebo v špeciálnej škole (časť 2.2. Základné školy, odst. 13 POP 2004/2005).
- K zápisu detí do prvého ročníka odporúčame prizývať aj školského psychológa a špeciálneho pedagóga (časť 2.2. Základné školy, ods. 7 POP 2004/2005).
- Pri určovaní školskej zrelosti detí so zdravotným postihnutím sa odporúča využívať psychologické a špeciálnopedagogické služby zariadení špeciálnopedagogických poradní a detských integračných centier (časť 2. Školy a školské zariadenia, bod f POP 2003/2004).

Dokumentácia žiaka so ŠVVP v špeciálnej triede ZŠ:

- Po prijatí žiaka do špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy škola založí dokumentáciu, ktorú vedie po celý čas jeho školskej dochádzky (§ 15 ods. 3 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov).
- Dokumentáciu žiaka tvorí: návrh na zaradenie alebo preradenie dieťaťa do špeciálnej školy, zápisnica o prerokovaní návrhu na rozhodnutie o zaradení dieťaťa do špeciálnej školy, rozhodnutie o zaradení alebo preradení dieťaťa do špeciálnej školy, prípadne rozhodnutie o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy, osobný list žiaka (§ 15 ods. 4 vyhlášky MŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov).

Poznámka: názvy tlačív dokumentácie budú upravené podľa zmien v školskej legislatíve, nebude zaradenie – preradenie, ale prijatie.

- Do školy možno zapísať aj žiakov so zrakovým, sluchovým a telesným postihnutím alebo žiakov s chybami reči (§ 3a ods. 1 vyhlášky MŠ SSR č. 143/1984 Zb. o základných školách v znení neskorších predpisov).
- Do ZŠ sa odporúča prijímať deti s telesným a zmyslovým postihnutím len vtedy, ak sú na to vytvorené podmienky uvedené v časti I. Všeobecné informácie a pokyny, ods. 8 POP 1994/1995.
- Psychologické vyšetrenie dieťaťa nemožno vykonať bez písomného súhlasu jeho zákonného zástupcu, ak zákon neustanovuje inak, napr. zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (§ 9 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach). Ak je ohrozené duševné zdravie dieťaťa, možno mu poskytnúť pomoc; o poskytnutí pomoci a o vykonaní psychologického vyšetrenia sa bezodkladne informuje zákonný zástupca dieťaťa, a ak je to v záujme dieťaťa, aj príslušný orgán starostlivosti o rodinu (§ 9 ods. 2 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach; časť I., Školské zariadenia, Poradenské zariadenia písm. d) POP 1994/95). Školy a školské zariadenia majú právo získavať a spracúvať osobné údaje (zákon NR SR č. 428/2002 Z. z.) o deťoch a žiakoch týkajúce sa mentálnej identity vrátane výsledkov pedagogicko-psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky (§ 29 ods. 7 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Osoby, ktoré pri plnení svojich pracovných povinností prichádzajú do styku s osobnými údajmi podľa ods. 7, majú povinnosť mlčanlivosti; a to aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu, § 18 zákona NR SR č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov (§ 29 ods. 8 zákona NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov)
- Deti so ŠVVP, ktorým bol navrhnutý odklad povinnej školskej dochádzky, sa odporúča ponechať v starostlivosti špeciálnopedagogických zariadení, resp. využívať možnosť ich prijímania do prípravných ročníkov ZŠ, ktoré zabezpečujú ich vzdelávanie v špeciálnych triedach s určitým druhom postihnutia, alebo do prípravných ročníkov špeciálnych škôl (časť 2. Školy a školské zariadenia, 2.2 Základné školy, 2.2.1 Všeobecné pokyny, ods. 2 POP 2002/2003).
- **Za individuálne integrovaného žiaka so ŠVVP – evidovaného – považujeme žiaka, ak:**
 - je evidovaný v špeciálnopedagogickej poradni alebo detskom integračnom centre, žiaka so špecifickými vývinovými poruchami učenia alebo správania môže evidovať aj pedagogicko-psychologická poradňa, ak mu zabezpečuje ďalšie špeciálnopedagogické služby,
 - má vyplnený Návrh na zaradenie – preradenie žiaka do špeciálnej školy (ŠEVT 49 282 0) so špeciálnopedagogickou, psychologickou diagnostikou, s odporúčaním špeciálno-pedagogického poradenského zariadenia k individuálnej integrácii (**poznámka:** názvy tlačív

dokumentácie budú upravené podľa zmien v platnej školskej legislatíve, nebude zaradenie –preradenie, ale prijatie),

- v odporúčaní k individuálnej integrácii žiaka poradňa uvedie: odôvodnenie návrhu na individuálnu integráciu, adresu zariadenia, ktoré integrovaného žiaka eviduje a poskytuje mu služby, najbližší termín prehodnotenia odporúčania,
- má v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracovaný IVP,
- v doložkách vysvedčenia sa žiakovi sa zapíše: „Žiak postupoval podľa individuálneho vzdelávacieho plánu v predmete (-och)....“ Ak žiak nepostupoval podľa IVP, iba bol hodnotený so zohľadnením na ŠVVP, v doložke sa uvedie: „Žiak bol hodnotený podľa Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v predmete (-och)....“ Ak sa takéto hodnotenie nevzťahovalo k jednotlivým predmetom, veta končí slovom „potrebami.“ Do doložiek individuálne integrovaných žiakov s mentálnym postihnutím sa vpisuje text podľa **Usmernenia k doložkám vysvedčení vydávaných v bežných triedach integrovanou formou, vydaného MŠ SR dňa 08. 12. 2001 č. 641/20-44; bod. 1 až 9 Usmernenia k evidencii individuálne integrovaných detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do tried materských škôl, základných škôl a stredných škôl, schváleného MŠ SR 21. 06. 2001 č. 370/2001-44,**
- je akceptované **Usmernenie k evidencii individuálne integrovaných žiakov so ŠVVP časť 1.5; Informácie k usmerneniu výchovno-vzdelávacích aktivít škôl a školských zariadení, ods. 26 Pedagogicko-organizačných pokynov pre školy a školské zariadenia a orgány verejnej správy v školstve na školský rok (POP) 2002/2003,**
- zariadenia špeciálnopedagogického poradenstva nielen evidujú individuálne integrovaných žiakov, ale im poskytujú špeciálnopedagogické služby a starostlivosť - uvedené aj vo vzorovom štatúte poradne (§ 32b zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov; časť 2. Školy a školské zariadenia, 2.5 Školské zariadenia, 2.5.3.2 Zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva, ods. 3, 4 POP 2002/2003).
- Vzdelávanie žiakov so stredným a ťažkým stupňom postihnutia integrovanou formou v podmienkach štandardnej triedy základnej školy neodporúčame, ak nie je špeciálnym pedagógom zabezpečený odborný prístup. Zároveň pripomíname, že zákonný zástupca žiaka s postihnutím má právo zvoliť formu vzdelávania pre svoje dieťa. Ak je forma vzdelávania, ktorú zvolil zákonný zástupca, preukázateľne v rozpore so záujmami dieťaťa, je možné vo veci podať trestné oznámenie (**časť 2.4 Špeciálne školy, 2.4.1 Všeobecné pokyny, ods. 13 POP 2002/2003**).
- Individuálne integrovaný je žiak so ŠVVP, ktorý bol prijatý do ZŠ alebo SŠ na základe písomného vyjadrenia špeciálnopedagogického zariadenia (žiak s vývinovými poruchami aj na základe písomného vyjadrenia pedagogicko-psychologickej poradne) po poradenským zariadením vykonaných diagnostických vyšetreniach (§ 32b ods. 1 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl, školský zákon v znení neskorších predpisov).

Integrácia žiakov so ŠVVP v špeciálnych triedach ZŠ:

- Špeciálnu triedu môže ZŠ zriaďiť len po predchádzajúcom súhlase zriaďovateľa (**časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 16 POP 1996/1997; časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 10 POP 1997/1998**), obec predloží návrh na zriadenie tried pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami obecnej školskej rade na vyjadrenie (§ 6 ods. 8 písm. h) **bod 8 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**).
- Špeciálne triedy pri ZŠ patria do sústavy špeciálnych škôl (§ 3a vyhlášky MŠ SSR č. 143/1984 Zb. o základnej škole v znení neskorších predpisov; **časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 8 POP 1998/1999**).

- Postup pri prijímaní žiaka do špeciálnej triedy je rovnaký ako pri prijímaní žiaka do špeciálnej školy (**časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 15 POP 1996/1997**).
- Do špeciálnej triedy sú prijatí žiaci spravidla s rovnakým druhom postihnutia (§ 32a ods. 3 zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov). Žiaci s viacerými chybami sa prijímajú do špeciálnej triedy podľa primárneho postihnutia (§ 5 ods. 6 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov).
- Žiakovi, ktorý pre svoj zdravotný stav nemôže dochádzať do školy, zabezpečí orgán štátnej správy v školstve takú formu vzdelávania, ktorá mu umožní dosiahnuť rovnaké vzdelanie ako pri školskej dochádzke (§ 37 zákona NR SR č. 29/1984 o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov). Ak žiak nemôže z vážnych dôvodov denne dochádzať do školy, riaditeľ ZŠ môže vydať rozhodnutie o oslobodení dieťaťa od povinnosti dochádzať do školy. Podľa § 5 ods.3 písm. d) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súlade s § 37 zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl v znení neskorších predpisov prejedná riaditeľ školy žiadosť účastníka konania a po zistení potrebných dokladov podľa § 32 a v súlade s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov riaditeľ školy rozhodne o oslobodení žiaka od dochádzania do školy na určité obdobie. Žiakovi, ktorý je oslobodený od povinnosti dochádzať do školy a jeho zdravotný stav mu neumožňuje vzdelávanie, sa toto vzdelávanie neposkytuje až do pominutia dôvodov. Na tento účel sa vždy vyžaduje stanovisko odborného lekára pre deti a dorast (§ 37 ods. 2 zákona č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl v znení neskorších predpisov).
- Žiakom, ktorí boli oslobodení od povinnosti dochádzať do školy a sú v domácom ošetrovaní, poskytuje škola individuálne vyučovanie v rozsahu najmenej 2 vyučovacích hodín týždenne (§ 2a ods. 3 vyhlášky MŠMŠ SR č. 143/1984 Zb. o základnej škole v znení neskorších predpisov). Rozhodnutie o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy je potrebné **prehodnocovať** minimálne jedenkrát za rok (**časť Všeobecné informácie a pokyny, 1.2 Všeobecné pokyny, ods. 13 POP 1997/98**). Na zabezpečenie koordinovanej komplexnej špeciálnopedagogickej starostlivosti o žiakov v systéme bežného školstva a žiakov oslobodených od povinnosti dochádzať do školy sa odporúča spolupracovať so zariadeniami špeciálnopedagogického poradenstva (**časť 1. Všeobecné informácie a pokyn, 1.5 Informácie k usmerneniu výchovno-vzdelávacích aktivít škôl a školských zariadení ods. 25 POP 2002/2003, časť 2.2 Základné školy, 2.2.1 Všeobecné pokyny, bod 17 POP 2003/2004**). Zo zdravotných a iných vážnych dôvodov môže riaditeľ školy oslobodiť žiaka úplne alebo čiastočne od vzdelávania sa v jednotlivých vyučovacích predmetoch alebo ich časti (podľa § 5 ods. 3 písm. e) zákona č. 596/2003 Z. z. U žiakov so ŠVVP je potrebné vyjadrenie špeciálneho pedagóga, psychológa a odborného lekára (§ 3 ods. 1 vyhlášky MŠMŠ SR č. 143/1984 Zb. o základnej škole v úplnom znení).
- Žiakovi oslobodenému od vyučovania niektorého predmetu zo zdravotných a iných vážnych dôvodov podľa § 3 ods. 1 vyhlášky MŠ SSR č. 143/1984 Zb. o základnej škole v znení neskorších predpisov sa na vysvedčenie k príslušnému predmetu uvedie slovo „neabsolvoval“ (**časť 2.2 Základné školy, 2.2.1 Všeobecné pokyny bod 18 – POP 2003/2004**).
- Riaditeľ školy môže zriadiť špeciálnu triedu pre žiakov so špecifickými vývinovými chybami učenia a správania, pre zrakovú, sluchovú, mentálnu a telesne postihnutých žiakov alebo žiakov s chybami reči. Počty žiakov a organizáciu upravuje § 6 a § 8 vyhlášky MŠMŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov; § 3a ods. 1, 2. vyhlášky MŠ SSR č. 143/1984 Zb. o základnej škole v znení neskorších predpisov. Podmienkou zriadenia tried je súhlas zriaďovateľa, dôkladná diagnostika žiakov, materiálno-technické podmienky, kvalifikovaný špeciálny pedagóg, rozhodnutie o prijatí dieťaťa/žiaka do špeciálnej triedy

a obcou predložený návrh na jej zriadenie obecnej školskej rade na vyjadrenie (§ 6 ods. 8 písm. h) bod 8 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Pedagogická dokumentácia:

- V špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím sa používa pedagogická dokumentácia špeciálnych škôl. V ostatných špeciálnych triedach ZŠ sa používa pedagogická dokumentácia bežných typov škôl (časť V., **Informatívno-metodický materiál k integrácii žiakov so špeciálnopedagogickými potrebami do základných škôl**, schválený MŠ SR dňa 26. 08. 1999 pod číslom 1437/1999-4 s účinnosťou od 1. septembra 1999).

Dodržiavanie všeobecne záväzných školských legislatívnych predpisov:

- Pri hodnotení alebo klasifikácii prospechu a správania integrovaného žiaka sa prihliada na možnosti žiaka vyplývajúce z jeho diagnózy (§ 32b ods. 7 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov).

Hodnotenie a klasifikácia integrovaných žiakov so ŠVVP v ZŠ:

- Žiakovi nemožno znížiť známku zo správania ani z iného vyučovacieho predmetu, pokiaľ sú rušivé a neadekvátne prejavy jeho správania v škole, prípadne nedostatočné učebné výsledky dôsledkom zdravotného postihnutia (hyperkinetickej poruchy). (**Metodické pokyny k výchove a vzdelávaniu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách a Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách** č. CD-2004-12003/23597-1:095 schválené MŠ SR dňa 31. 8. 2004 s platnosťou od 2. 9. 2004).

Žiaka s príznakmi špecifických porúch učenia je potrebné odporučiť na pedagogicko-psychologické vyšetrenie podľa časti 1. 2. **Všeobecných pokynov, ods. 14 POP 1998/1999**. Po potvrdení diagnózy zariadením špeciálnopedagogického poradenstva alebo pedagogicko-psychologickou poradňou postupovať podľa **Metodických pokynov k výchove a vzdelávaniu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách a Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách** č. CD-2004-12003/23597-1:095 schválených MŠ SR dňa 31. 8. 2004 s platnosťou od 2. 9. 2004.

Pri hodnotení žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa ďalej využívajú:

Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov so špeciálno-pedagogickými potrebami v bežných základných školách, schválené MŠ SR č. 6164/1996-53 zo dňa 12. 12. 1996 s platnosťou od 01. 01. 1997; čl. 14 Hodnotenia a klasifikácie žiaka v špeciálnych triedach v **Metodických pokynoch na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl**, schválených MŠaV SR č. 2489/1994; **Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s autizmom** č. CD-2004-15173/30667-1:095 schválené MŠ SR dňa 10. 11. 2004 s platnosťou od 15. 11. 2004; **Žiak s poruchami správania v základnej a strednej škole**, metodicko-informatívny materiál schválený MŠ SR dňa 31. 08. 2004 rozhodnutím č. CD-2004-12004/23602-1:095 s platnosťou od 02. 09. 2004.

Podľa časti 1. 2. **Všeobecné pokyny, ods. 13 POP 1998/1999** možno postupovať pri hodnotení žiakov v špeciálnych triedach bežných ZŠ, ktorí postupujú podľa učebných osnov špeciálnych ZŠ, aj podľa **Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov ZŠ pre sluchovo, rečovo, telesne, zrakovo postihnutých a nehovoriacich**, schválené MŠ SR rozhodnutím č. 348/1997-153 zo dňa 08. 10. 1997 s platnosťou od 01. 09. 1997.

- § Žiakovi so špecifickou vývinovou poruchou učenia, ktorý bol v niektorom z vyučovacích predmetov hodnotený slovne, ak to určité okolnosti vyžadujú, napr. kritériá na prijímanie na SŠ, je možné slovné vyjadrenie hodnotenia transformovať na známku podľa klasifikačnej stupnice. V prípade dyslexie, dysgrafie a dysortografie v predmete slovenský jazyk a cudzí jazyk sa pri súhrnnom vyjadrení hodnotenia známkou neposudzuje gramatická a štylistická zložka písomného prejavu. V prípade dyskalkúlie sa pri súhrnnom vyjadrení hodnotenia známkou berú

do úvahy výkony, ktoré žiak dosahuje s pomocou kompenzačných pomôcok – kalkulačka, tabuľky, vzorce, vzory príkladov a pod. (**časť 2.2 Základné školy, bod 20 POP 2003/2004**).

- Usmernenie k prijatiu žiakov s vývinovými poruchami učenia, organizácia výchovy a vzdelávania, dokumentácia, počet žiakov, vykonanie maturitnej skúšky, hodnotenie a klasifikácia, postup do vyššieho ročníka je v **Metodických pokynoch k výchove a vzdelávaniu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách a Metodických pokynoch na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách** č. CD-2004-12003/23597-1:095 schválených MŠ SR dňa 31. 8. 2004 s platnosťou od 2. 9. 2004.
- Usmernenie k prijatiu žiakov s vývinovými poruchami správania, organizácia výchovy a vzdelávania, dokumentácia, počet žiakov, vykonanie maturitnej skúšky, hodnotenie a klasifikácia, postup do vyššieho ročníka sa nachádza v metodicko-informatívnom materiáli **Žiak s poruchami správania v základnej a strednej škole**, schválenom MŠ SR dňa 31. 08. 2004 rozhodnutím č. CD-2004-12004/23602-1:095 s platnosťou od 02. 09. 2004.
- § Učitelia pravidelne sledujú zmeny v správaní žiakov. Ak sa správanie dieťaťa nedá korigovať pedagogickými postupmi, je potrebné zabezpečiť odborné psychologické vyšetrenie, špeciálnopedagogické vyšetrenie, prípadne pedopsychiatrické vyšetrenie dieťaťa a postupovať na základe príslušných záverov (**časť 2.2. Základné školy, ods. 15 POP 2004/2005**).
- § Zintenzívniť starostlivosť o deti so špecifickými vývinovými poruchami učenia, úzko kooperovať pri tom so špeciálnopedagogickými poradňami (**časť 2.5.3.1. Pedagogicko-psychologické poradne, ods. 5 POP 2004/2005**).
- § V súlade s § 4 písm. f) vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach odporúčame špeciálnopedagogickým poradňám a detským integračným centrám prehodnocovať využívanie kompenzačných pomôcok u detí, ktoré sú v evidencii poradní a s písm. j) tejto vyhlášky vydávať metodické materiály pre účely plnenia zámerov a cieľov špeciálnopedagogických poradní a detských integračných centier (**Časť 2.5.3.2. Zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva, ods. 4 POP 2004/2005**).
- § Pri výchove a vzdelávaní detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami rešpektovať obmedzenia, ktoré sú podmienené postihnutím dieťaťa. Zadávať také požiadavky, ktoré má dieťa predpoklad splniť. Pri hodnotení a klasifikácii prospechu a správania nehodnotiť negatívne tie výkony dieťaťa, ktoré sú ovplyvnené jeho zdravotným stavom, ak z tejto príčiny dieťa nemá možnosť splniť alebo vykonať ich lepšie. Pri hodnotení a klasifikácii prospechu využívať slovné hodnotenie (**časť 2. Školy a školské zariadenia, 2.1. Všeobecné pokyny ods. 6 POP 2004/2005**).
- Žiakovi špeciálnej triedy vydá vysvedčenie škola, v ktorej je táto špeciálna trieda zriadená. V špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím sa používajú vysvedčenia pre špeciálnu základnú školu, v doložke sa uvedie: „Žiak bol vzdelávaný v špeciálnej triede základnej školy.“ Žiakom špeciálnych tried s inými špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v bežných školách sa absolvovanie týchto tried na vysvedčení neuvádza (**časť Základné školy, ods. 5 POP 1992/93**).
- V súvislosti s realizáciou stratégie na uľahčenie integrácie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia do ZŠ môže riaditeľ školy ustanoviť profesiu asistent učiteľa (**Metodický pokyn k zavedeniu profesie asistent učiteľa v predškolských zariadeniach, v základnej škole a v špeciálnej základnej škole č. 16312002-sekr. vydaný MŠ SR dňa 26. 08. 2002**) vydaného v súlade s § 50 ods. 1 a § 50b zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení zákona č. 408/2002 Z. z. Asistent učiteľa sa podieľa na utváraní podmienok nevyhnutných na prekonávanie najmä jazykových, zdravotných a sociálnych bariér dieťaťa pri zabezpečovaní výchovno-vzdelávacieho procesu.

- Školy a školské zariadenia si môžu prostredníctvom metodicko-pedagogických centier alebo priamo vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie objednať vzdelávacie prednášky psychológov na tému práce s deťmi minoritných skupín (**časť 1.5 Informácie k usmerneniu k výchovno-vzdelávacím aktivitám škôl a školských zariadení, ods. 29 POP 2002/2003**).

4. VÝCHOVA A VZDELÁVANIE ŽIAKOV SO ŠVVP V ŠPECIÁLNEJ TRIEDE STREDNEJ ŠKOLY A FORMOU INDIVIDUÁLNEJ INTEGRÁCIE

Podmienky výchovy a vzdelávania

Personálne podmienky:

- Špeciálnu triedu v SŠ možno zriadiť len pri splnení podmienky odbornej a pedagogickej spôsobilosti učiteľa – špeciálna pedagogika. O zriadení špeciálnej triedy informuje škola príslušnú pedagogicko-psychologickú poradňu a špeciálnopedagogickú poradňu (**časť Všeobecné pokyny a informácie, ods. 17 POP 1995/1996**).
- Požiadavky pedagogickej a odbornej spôsobilosti v špeciálnych triedach materských škôl, základných škôl, stredných škôl a školských zariadení sú rovnaké ako u učiteľov špeciálnych škôl a školských zariadení (**ods. 5 § 4 vyhlášky MŠ SR č. 41/1996 Z. z. o odbornej a pedagogickej spôsobilosti pedagogických pracovníkov v znení neskorších predpisov**).
- V školách s integrovanými žiakmi vytvárať miesta školských špeciálnych pedagógov a školských psychológov (**§ 8 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach; časť 2.1, ods. 7, časť 2.4.1, ods. 5 POP 2004/2005**).
- Vytvárať podmienky pre zriaďovanie pracovných miest školských psychológov podľa **§ 7 ods. 1 - 5 vyhlášky č. 43/1996 Z. z.; časť 1. Všeobecné pokyny a informácie, 2.4 Stredné školy, 2.4.1 Všeobecné pokyny, ods. 16 POP 2001/2002**.

Priestorové podmienky:

- Debarierizačné úpravy v školách pre žiakov so ŠVVP (s telesným, sluchovým, zrakovým postihnutím) realizujú ich zriaďovatelia od 01. 01. 1999 do roku 2009 na základe uznesenia vlády SR č. 799 zo dňa 04. 11. 1997 v súlade s **vyhláškou MŽP SR č. 192/1994 o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu (časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, 1.2. Všeobecné pokyny, ods. 8 POP 1999/2000)**.

Materiálno-technické podmienky:

- Samosprávny kraj vykonáva správu škôl a školských zariadení, ktorých je zriaďovateľom, a na uskutočňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu zabezpečuje priestory a materiálno-technické zabezpečenie, didaktickú techniku (**§ 9 ods. 13 písm. a), b) zákona NR SR č. 596/2003 o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**).
- Požiadavku k vybaveniu kompENZAČNÝMI POMÔCKAMI pre integrovaných žiakov možno uplatniť u zriaďovateľa (**časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, ods. 15 POP 2000/2001**).
- Riaditeľ SŠ zabezpečí kompenzačné pomôcky a špeciálne učebné pomôcky zakúpením alebo zapožičaním zo špeciálnej školy alebo špeciálnopedagogickej poradne alebo detského integračného centra (**časť II., kap. 1. Informačno-metodický materiál k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schválený MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000**).
- V prípade potreby je možné zaradiť do učebného plánu žiakom so sluchovým postihnutím vyučovací predmet rozvoj komunikačných zručností, ktorého vyučovanie zabezpečuje špeciálny pedagóg – surdopéd (**časť II., kap. 1. Informačno-metodický materiál k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schválený MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000**).

- Samosprávny kraj vytvára podmienky na výchovu a vzdelávanie a na plnenie povinnej školskej dochádzky v stredných školách, podmienky na zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v školách a školských zariadeniach, ktorých je zriaďovateľom (§ 9 ods. 4 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Riadenie

Základné pedagogické dokumenty:

- V špeciálnych triedach SŠ sa uplatňujú učebné plány a učebné osnovy bežnej SŠ, v prípade potreby platné pre príslušný typ špeciálnej školy. Výchovno-vzdelávací proces vo vybraných predmetoch a výchovných činnostiach môžu špeciálne triedy organizovať v kooperácii s triedami v paralelnom ročníku bežnej školy. Na týchto predmetoch sú prítomní vyučujúci oboch tried (časť II., kap. 2, **Informačno-metodický materiál k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schválený MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000**).
- Ďalšie odporúčania k učebným plánom a učebným osnovám a individuálnym výchovno-vzdelávacím programom sú uvedené v metodickom materiáli **Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v stredných školách, schválenom MŠ SR 22. 07. č. 2136/02-4 s účinnosťou od 01. 09. 2002**.
- Žiakov do stredných škôl prijíma riaditeľ školy rozhodnutím. Riaditeľ strednej školy ako vecne príslušný správny orgán rozhoduje podľa § 5 ods. 4 písm. a) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Na rozhodovanie sa vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia v škole, ktorá rozhodnutie vydala.
- **Za individuálne integrovaného žiaka so ŠVVP – evidovaného – považujeme žiaka, ak:**
 - je evidovaný v špeciálnopedagogickej poradni alebo detskom integračnom centre; žiaka so špecifickými vývinovými poruchami učenia alebo správania môže evidovať aj pedagogicko-psychologická poradňa, ak mu zabezpečuje ďalšie špeciálnopedagogické služby,
 - má vyplnený **Návrh** na zaradenie – preradenie žiaka do špeciálnej školy (ŠEVT 49 282 0) so špeciálnopedagogickou, psychologickou diagnostikou, s odporúčaním špeciálno-pedagogického poradenského zariadenia k individuálnej integrácii (**poznámka: názvy tlačív dokumentácie budú upravené podľa zmien v školskej legislatíve, nebude zaradenie –preradenie, ale prijatie**),
 - má písomné vyjadrenie špeciálnopedagogického zariadenia (žiak s vývinovými poruchami môže mať aj písomné vyjadrenie pedagogicko-psychologickej poradne) po poradenským zariadením vykonaných diagnostických vyšetreniach,
 - má v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracovaný IVP,
 - je akceptované usmernenie o evidencii individuálne integrovaných žiakov so ŠVVP (časť 1.5 Informácie k usmerneniu k výchovno-vzdelávacích aktivit škôl a školských zariadení, ods. 25 POP 2002/2003),
 - zariadenia špeciálnopedagogického poradenstva nielen evidujú individuálne integrovaných žiakov, ale im poskytujú aj špeciálnopedagogické služby a starostlivosť - uvedené aj vo vzorovom štatúte poradne (§ 32b zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov; časť 2. Školy a školské zariadenia, 2.5 Školské zariadenia, 2.5.3.2 Zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva, ods. 3 a 4 POP 2002/2003).

- Individuálny výchovno-vzdelávací program sa vypracováva jednotlivo pre každého individuálne integrovaného žiaka so ŠVVP a zohľadňujú sa v ňom jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Za vypracovanie plánu ako súčasti dokumentácie o žiakovi je zodpovedný triedny učiteľ. Z hľadiska určenia špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb je za vypracovanie zodpovedný špeciálny pedagóg (§ 32b zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov; Informatívno-metodický materiál *Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v stredných školách*, schválený MŠ SR 22. 07 2002 č. 2136/02–4 od 01. 09 2002).
- Psychologické vyšetrenie žiaka nemožno vykonať bez písomného súhlasu jeho zákonného zástupcu, ak zákon neustanovuje inak (§ 9 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach). Ak je ohrozené duševné zdravie dieťaťa, možno mu poskytnúť pomoc; o poskytnutí pomoci a o vykonaní psychologického vyšetrenia sa bezodkladne informuje zákonný zástupca dieťaťa, a ak je to v záujme dieťaťa, aj príslušný orgán starostlivosti o rodinu (§ 9 ods. 2 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o výchovnom poradenstve a o poradenských zariadeniach; časť I., Školské zariadenia, Poradenské zariadenia ods. d) POP 1994/95). Školy a školské zariadenia majú právo získavať a spracúvať osobné údaje o deťoch a žiakoch týkajúce sa mentálnej identity vrátane výsledkov pedagogicko-psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky (§ 29 ods. 7 písm. c) zákona NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Osoby, ktoré pri plnení svojich pracovných povinností prichádzajú do styku s osobnými údajmi podľa ods. 7, majú povinnosť mlčanlivosti; a to aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu, § 18 zákona NR SR č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov (§ 29 ods. 8 zákona NR SR č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Zriaďovanie:

- V SŠ sa zriaďujú triedy denného štúdia s počtom najmenej 17 a najviac 34 žiakov. Do triedy možno prijat' aj zdravotne postihnutých žiakov, ak ich postihnutie nie je kontraindikáciou na prijatie do príslušného študijného alebo učebného odboru (§ 4 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 80/1991 Zb. o stredných školách v znení neskorších predpisov).
- Zriadenie špeciálnej triedy, dôkladná špeciálnopedagogická a psychologická diagnostika žiakov (písomné vyjadrenie zariadenia špeciálnopedagogického poradenstva, v prípade žiakov s vývinovými poruchami učenia alebo správania môže byť aj písomné vyjadrenie pedagogicko-psychologickej poradne), rozhodnutie o zaradení žiaka do špeciálnej triedy, materiálne a priestorové zabezpečenie, kvalifikovaný špeciálny pedagóg, počty žiakov v triedach sú stanovené v § 32b zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov a vo vyhláške MŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov. Podmienky ustanovené v citovanej vyhláške pre špeciálne triedy pre žiakov so špecifickými chybami učenia a správania v ZŠ platia aj pre špeciálne triedy pre žiakov so zrakovým, sluchovým a telesným postihnutím a žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou v SŠ (časť II., kap. 2, Informačno-metodický materiál k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schválený MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000).

Podmienky na vytvorenie špeciálnej triedy pre žiakov so ŠVVP:

- Vo vybraných SŠ je možné zriadiť špeciálne triedy pre žiakov so zrakovým, sluchovým a telesným postihnutím (§ 4 ods. 8 vyhlášky MŠ SR č. 80/1991 Zb. o stredných školách v znení neskorších predpisov). Podmienky a postup pri prijímaní do špeciálnych tried v SŠ je rovnaký ako v takýchto triedach ZŠ.

- Riaditeľ SŠ zaistí triednemu učiteľovi žiakov so ŠVVP a ostatným vyučujúcim pravidelné konzultácie so zamestnancom špeciálnopedagogickej poradne, návštevy špeciálnej školy príslušného typu, účasť na odborných školeniach a odbornú literatúru (**časť II., kap. 1, Informačno-metodický materiál k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schválený MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000**).

Odborné a pedagogické riadenie (vedenie, rozhodovanie):

- Prijímanie žiakov zo ŠŠ do SŠ sa realizuje v súlade s § 19 zákona č. 29/1984 o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov. Podrobnosti sú uvedené vo vyhláske č. 145/1996 Z. z MŠ SR o prijímaní na štúdium na stredných školách v znení neskorších predpisov.
- Do špeciálnych tried SŠ prijímať len žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (**Časť 2.3. Stredné školy, 2.3.1. Všeobecné pokyny ods. 7 POP 2004/2005**).
- O prijatí žiaka so zdravotným postihnutím na SŠ rozhoduje riaditeľ SŠ na základe návrhu tímu odborných pracovníkov. Tím tvoria podľa potreby v individuálnych prípadoch:
 - riaditeľ SŠ (predseda),
 - školský špeciálny pedagóg (zamestnanec školy alebo poradenského zariadenia),
 - učiteľ SŠ (majster odborného výcviku),
 - školský psychológ (resp. psychológ poradenského zariadenia),
 - výchovný poradca,
 - lekár, zdravotná sestra, rehabilitačná sestra, logopéd**(časť III. Prijímacie skúšky žiaka so ŠVVP Informatívno-metodického materiálu Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v stredných školách, schváleného MŠ SR 22. 07. č. 2136/02-4 s účinnosťou od 01. 09. 2002).**
- Pred prijímacími skúškami sa odporúča: oboznámiť sa so zdravotným stavom žiaka, jeho učebnými výsledkami, informovať uchádzača o charaktere, rozsahu a obsahu štúdia, uplatnení v praxi, posúdiť vybraný učebný odbor z hľadiska zdravotného postihnutia. Žiakovi odporučiť navštíviť SŠ, predbežne stanoviť rozsah špeciálnopedagogickej starostlivosti, všetky kroky realizovať v úzkej spolupráci so zákonným zástupcom žiaka (**časť I., Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v stredných školách, informatívno-metodický materiál schváleného MŠ SR 22. 07. č. 2136/02-4 s účinnosťou od 01. 09. 2002**).
- Vo všetkých sporných prípadoch, keď si pracovníci strednej školy nie sú istí v posúdení schopností a zručností žiaka s ohľadom na niektorý učebný alebo študijný odbor, sa odporúčajú konzultácie s odborníkmi špecializovaných pracovnísk: špeciálnopedagogická poradňa, prípadne detské integračné centrum, pedagogicko-psychologická poradňa, špeciálne stredné školy (gymnázium, SOU, SOŠ pre mládež s telesným, sluchovým a zrakovým postihnutím), Inštitút pre pracovnú rehabilitáciu občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou, Podporné centrum pre zrakovo postihnutých študentov (**časť III., Informatívno-metodický materiál Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v stredných školách, schválený MŠ SR 22. 07. č. 2136/02-4 s účinnosťou od 01. 09. 2002**).
- Odporúča sa v jednotlivých prípadoch modifikovať podmienky prijímacej skúšky po technickej stránke tak, aby mal žiak možnosť preukázať reálnu úroveň vedomostí a zručností. (**časť III. Prijímacie skúšky žiaka so ŠVVP Informatívno-metodického materiálu Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v stredných školách, schváleného MŠ SR 22. 07. č. 2136/02-4 s účinnosťou od 01. 09. 2002**).
- Žiak s vývinovými poruchami učenia, telesným alebo zmyslovým postihnutím, môže mať predpoklady zvládnuť učivo predpísané učebnými osnovami SŠ za podmienok primeranej formy prijímacej skúšky. Po konzultácii s rodičmi a pedagógmi ZŠ môže riaditeľ SŠ po

prerokovaní v pedagogickej rade školy určiť formu prijímacej skúšky, jej obsah a rozsah podľa učebných osnov ZŠ. Určí kritériá na úspešné a neúspešné vykonanie skúšky, ako aj ostatné podmienky prijatia na štúdium (§ 4 ods. 2 vyhlášky č. 145/1996 Z. z. o prijímaní na štúdium na stredných školách v znení neskorších predpisov). Riaditeľ SŠ pri rozhodovaní o prijatí berie do úvahy aj zdravotnú spôsobilosť na štúdium vo zvolenom odbore alebo zameraní a na výkon povolania (§ 4 ods. 3 vyhlášky č. 145/1996 Z. z. o prijímaní na štúdium na stredných školách v znení neskorších predpisov). Riaditeľ SŠ prijme prednostne uchádzača, ktorý má podľa rozhodnutia posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia zmenenú pracovnú schopnosť, pred uchádzačmi, ktorí rovnako vyhovujú prijímacím podmienkam (§ 4 ods. 4 vyhlášky č. 145/1996 Z. z. o prijímaní na štúdium na stredných školách v znení neskorších predpisov). Pri stanovení kritérií na úspešné a neúspešné vykonanie prijímacej skúšky na SŠ treba určiť pre žiakov so špecifickými vývinovými poruchami učenia takú formu prijímacej skúšky, ktorá umožní žiakovi primeraným spôsobom prejsť úroveň svojich vedomostí. Ide o žiakov s dyslexiou, dysgrafiou a dysortografiou pri uchádzaní sa o štúdium na SŠ technického zamerania a žiakov s dyskalkúliou na SŠ, v ktorých nie sú profilovými prírodovedné predmety (časť 2.3 Stredné školy, 2.3.1 Spoločné úlohy, ods. 5 POP 1999/2000; časť I., Informačno-metodický materiál k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schválený MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000; Všeobecné pokyny a informácie, 2.4 Stredné školy, 2.4.1 Všeobecné pokyny, ods. 14 POP 2001/2002).

- Riaditeľ SŠ môže uvoľniť žiaka z vyučovania povinného predmetu alebo od telesných výkonov spojených s vyučovaním niektorých predmetov na základe vyjadrenia príslušného lekára. Ak ide o žiaka so zmenenou pracovnou schopnosťou, na základe vyjadrenia posudkového lekára sociálneho zabezpečenia (§ 8 ods. 1 vyhlášky MŠ SR č. 80/1991 Z. z. o stredných školách v znení neskorších predpisov). Riaditeľ strednej školy môže rozhodnúť o oslobodení žiaka od štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo ich častí (§ 5 ods. 4 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).
- Žiaka nemožno uvoľniť na celý školský rok alebo jeho prevažnú časť z vyučovania povinných predmetov, ktoré majú rozhodujúci význam pre odborné zameranie absolventa. Povinné predmety určuje riaditeľ školy (§ 8 ods. 2 vyhlášky MŠ SR č. 80/1991 Z. z. o stredných školách v znení neskorších predpisov).
- V osobitných prípadoch, ak to dovoľuje charakter učiva, umožní riaditeľ SŠ na žiadosť žiaka realizovať prípravu a vykonanie skúšok (počas školského roka) v určených termínoch; ak nie je plnoletý, po súhlase zákonného zástupcu, ak je zdravotne postihnutý alebo dlhodobo chorý, po odporúčaní príslušného lekára (§ 8 ods. 4 vyhlášky MŠ SR č. 80/1991 Z. z. o stredných školách v znení neskorších predpisov).
- Ukončovanie štúdia žiakov so ŠVVP sa uskutočňuje podľa vyhlášky MŠ SR č. 510/2004 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách a o ukončovaní prípravy v odborných učilištiach, učilištiach a praktických školách.
- Žiaci SŠ, ktorí sa liečia v čase plnenia povinnej školskej dochádzky dlhšie ako dva mesiace v zdravotníckych zariadeniach, sa zaraďujú do náhradného spôsobu vzdelávania. Vyučovanie v zdravotníckych zariadeniach sa uskutočňuje vo všeobecnovzdelávacích, prípadne aj odborných predmetoch v rozsahu 17 hodín týždenne. Zabezpečujú ho učitelia SŠ, ktoré sú najbližšie k sídlu zdravotníckeho zariadenia (§ 28 ods. 1, 2 vyhlášky MŠ SR č. 80/1991 Z. z. o stredných školách v znení neskorších predpisov).
- Vyhláška MŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov umožňuje prijímať žiakov SŠ do školského klubu detí pri zdravotníckom zariadení (časť II., kap. 1. Informačno-metodický materiál k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi

výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schválený MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000).

- Odporúča sa spolupracovať so zariadeniami špeciálnopedagogického poradenstva podľa vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. o podrobnostiach o poradenstve a poradenských zariadeniach; časť 1. Všeobecné informácie a pokyny, ods. 16 POP 2000/2001.
- Pri integrovanom vzdelávaní žiaka so ŠVVP využívať služby poradenských zariadení (časť 1. Všeobecné pokyny a informácie, 2.4 Stredné školy, 2.4.1 Všeobecné pokyny, ods. 14 POP 2001/2002).
- Odporúčame stredným školám, ktoré integrujú ťažko zrakovo postihnutých a nevidiacich žiakov, spolupracovať s Podporným centrom pre zrakovo postihnutých v Bratislave, ktoré v spolupráci s MŠ SR zabezpečuje a realizuje odbornú modifikáciu učebníc a študijných textov (podľa individuálnych požiadaviek zrakovo postihnutých) do slovenského zrkového kódu Braillovho bodového písma. (časť 2.3. Stredné školy, 2.3.1. Všeobecné pokyny ods. 9 POP 2004/2005).
- Do SŠ sa odporúča prijímať žiakov s telesným a zmyslovým postihnutím len vtedy, ak sú na to vytvorené podmienky uvedené v časti I. Všeobecné informácie a pokyny, ods. 8 POP 1994/1995.
- Školy a školské zariadenia si môžu prostredníctvom metodicko-pedagogických centier alebo priamo vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie objednať vzdelávacie prednášky psychológov na tému práce s deťmi minoritných skupín (časť 1.5 Informácie k usmerneniu k výchovno-vzdelávacím aktivitám škôl a školských zariadení, ods. 29 POP 2002/2003).
- Na konzervatóriách, kde sa vzdelávajú žiaci so zrkovým postihnutím, riaditeľ školy poverí jedného pedagogického zamestnanca koordinovaním výchovno-vzdelávacieho procesu na škole, ktorý bude spolupracovať so spádovou špeciálnopedagogickou poradňou pre žiakov so zrkovým postihnutím (časť 2.3 Stredné školy, 2.3.1. Spoločné úlohy, ods. 4 POP 1998/99; časť II., kap. 1. Informačno-metodický materiál k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schválený MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000).
- Úlohy školského špeciálneho pedagóga a spolupráca pri vypracovávaní IVP sa realizuje s poradenskými zariadeniami, § 8 ods. 1-5 vyhlášky MŠ SR č. 43/1996 Z. z. (časť 1.5 Informácie k usmerneniu výchovno-vzdelávacím aktivitám škôl a školských zariadení, ods. 27 a ods. 28 POP 2002/2003).

Dokumentácia žiaka so ŠVVP v SŠ:

- Po prijatí žiaka do špeciálnej školy alebo triedy škola založí dokumentáciu, ktorú vedie po celý čas jeho školskej dochádzky: návrh na zaradenie alebo preradenie žiaka do špeciálnej školy, zápisnica o prerokovaní návrhu na rozhodnutie o zaradení dieťaťa do špeciálnej školy, rozhodnutie o zaradení alebo preradení dieťaťa do špeciálnej školy, prípadne rozhodnutie o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy, osobný list žiaka so ŠVVP (§ 15 ods. 3 a 4 vyhlášky MŠ SR č. 212/1991 Zb. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov).

Poznámka: názvy tlačív dokumentácie budú upravené podľa zmien v školskej legislatíve, nebudú vyjadrovať zaradenie – preradenie, ale prijatie.

- Riaditeľ SŠ zaistí alebo aspoň umožní triednemu učiteľovi žiaka so ŠVVP, ostatným vyučujúcim i majstrom odborného výcviku pravidelné konzultácie so zamestnancami príslušnej špeciálnopedagogickej poradne, návštevy špeciálnej školy príslušného typu, účasť na súvzťažných odborných školeniach a nákup odbornej literatúry (časť II., kap. 1. Informačno-metodického materiálu k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-

vzdelávacími potrebami do stredných škôl, schváleného MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000).

Dodržiavanie všeobecne záväzných školských legislatívnych predpisov:

V hodnotení a klasifikácii týchto žiakov sa odporúča postupovať podľa **vyhlášky MŠMŠ SR č. 80/1991 Z. z. o stredných školách v znení neskorších predpisov**. V hodnotení a klasifikácii sa odporúča spolupracovať so špeciálnym pedagógom a uplatňovať **Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov so špeciálno-pedagogickými potrebami v bežných základných školách**, schválené MŠ SR č. 6164/1996-53 zo dňa 12. 12. 1996 s platnosťou od 01. 01. 1997 (**časť II., kap. 3. Hodnotenie a klasifikácia Informačno-metodického materiálu k prijímaniu a integrácii žiakov so ŠVVP do stredných škôl**).

Pri hodnotení žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa ďalej využívajú:

Metodické pokyny k výchove a vzdelávaniu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách a **Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných a stredných školách** č. CD-2004-12003/23597-1:095 schválené MŠ SR dňa 31. 8. 2004 platnosťou od 2. 9. 2004; **Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s autizmom** č. CD-2004-15173/30667-1:095 schválené MŠ SR dňa 10. 11. 2004 s platnosťou od 15. 11. 2004; **Žiak s poruchami správania v základnej a strednej škole**, metodicko-informatívny materiál schválený MŠ SR dňa 31. 08. 2004 rozhodnutím č. CD-2004-12004/23602-1:095 s platnosťou od 02. 09. 2004.

- Obsah a rozsah záverečných skúšok žiakov so ŠVVP je totožný s obsahom a rozsahom záverečných skúšok ostatných žiakov. Forma vykonania skúšok môže byť prispôbená schopnostiam žiaka s rešpektovaním jeho ŠVVP (**časť 3. Informačno-metodického materiálu k prijímaniu a integrácii žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do stredných škôl**, schváleného MŠ SR č. 424/2000-44 zo dňa 05. 09. 2000). Na ukončenie štúdia týchto žiakov sa vzťahuje **vyhláška MŠ SR č. 510/2004 Z. z. o ukončovaní štúdia na stredných školách a ukončovaní prípravy v odborných učilištiach, učilištiach a praktických školách** z 23. 08. 2004.
- Ďalšie všeobecné odporúčania, zásady a postupy vo vyučovaní, hodnotení a klasifikácii žiakov so ŠVVP vo vzťahu k ich potrebám sú konkrétne uvedené v **Informatívno-metodickom materiáli Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v stredných školách**, schválenom MŠ SR zo dňa 22. 07. 2002 č. 2136/02-4 s účinnosťou od 01. 09. 2002.

Banská Bystrica, Bratislava 01. 12. 2004

Spracovali: Mgr. D. Záborská
PaedDr. M. Štefunko
PhDr. V. Hajdúková
PaedDr. J. Žaškovská